

Yohani Meyene

Lelée ritelé ntí kémee ní we

Yohani yee ritelé ntí wóí. Kumúnjé kpε-i kuu ritelé ntí n wólu, míni kepáápáá kεtē kε kapi yε n sée re Patiməsi-i kuú pεé we. Pεe mεkεe Asii kεteni-i, kuwélē kunyine-i kakε kεtuŋeleemε-mε we. Kumúnjé kpε-i ke Rōm uyɔɔpi uú pεe Kirisi pikó wéékuseł. Uléécaa icápine iseei inyine kuu ritelé wólu. Méyene kulúi ke Yohani uu n yénti tε Yeesu ne upikó yε mewai kópe linajε-naŋε feriyε ne kεtə-po nkó ke méyene mε amε símisi.

Ifaaci iyε mekériine yε mmé:

1. Yohani yε umecire lese uu nyíse re u Kirisi yee nkpo kémee n yisi utume le (1:1-8).
2. Atelé aseei kapi Uléécaa icápine yee pεe mεkεe Asii kεteni-i ní we n wóí (1-3).
3. Yeesu yε mewai kópe linajε-naŋε feriyε (4-20).
4. Kεtē fale ke Uléécaa uu piléseme ní la kai áyu tərəo kémee ne máne: lelēe keyómeca fale ne kεtē fale ne Yerusalem fale (21-22).

Yeesu yε umecire Yohani nyíse

- 1 Méyene ke Uléécaa uu Yeesu Kirisi n yéneise re uké upikeikó lelēe nfáani n sónti nyíse. Lε kuú ne uutume n tumme re uké uukeikó Yohani nyíse.
- 2 Yohani yε lε nnéí ke Yeesu Kirisi uu u n nyíse yenle uu kə yóó re Uléécaa Nsímé yε mu.
- 3 Uyee nsímé mmú ní kέeni ne pεpεe anóó nnyé nyee lelēe masí kepirε-po n wainε nkó kutu n cólε pin kə lelēe

nkemee n wólaală müilă ye pínarekome le! Li we re ituŋe ye tule.

Pi Uléécaa icápine iseei yáasi

⁴ Né Yohani, née Uléécaa icápine iseei iyee Asii kuwéé-më n we walu nén i yáasi. Uyee n we, un kō pée mëkëe-më we, un kō weme, ne ifáa iseei iyee uriyøapitü keyu-i n tū piké ípeeléé ne nkíñniñe nò nyíse. ⁵ Yeesu Kirisi ye úseérakao le yee nsímései m má. Uyee pikpøkpø këcøpe mëfoí nfáa yë. Uyee ketë nté piyøapi uwéése.

Uyee róla uu umenye ne arókópe hëere. ⁶ Uu tíyesë ari panse mpuri mëe Usáa Uléécaa inyøonse n wai. Uyee ríyu ne n-yøpinanë te mìpá píyei-po. Amí.

⁷ Uyee nkó ahope kémee weme. Mpá úye ye u yenuné, aí ne pëpëe uiluké n luri péné. Ketë nnéi isoipuri yé uyë nnya nkpo tone. Eee, lee ni, amí!

⁸ Upíima, Uléécaa ye maa re:
Née Ufoí ne Utórao, uyee n we un kō pée mëkëe-më
we, un kō weme,
nnanë nnéi Ute.

Lë kë Kirisi uu Yohani n nyise

⁹ Né, nòunémárecö Yohani, tó ne nnó tóo kesé Uléécaa iyøapi kémee n we, tó ne nnó ye íwe lele ton ne Kirisi kupéneccö kémee ñmóópúlë. Míni këpáápáá ketë kapi ye n sée re Patimäsi kémee kapí ne nnanë né ha re ne Nléécaasimé yóólë nén kō Yeesu këcää aseéra lese nnya. ¹⁰ Nfáasøne nn Upíima këyaa ketúñé kenécaá suíri, am pée kenépire-më metë menyine kom men cálë yare rináatón metë, ¹¹ men tee re: A lë kaa nní n nyáni rítelé rinyine kémee wóí aa Uléécaa icápine iseei iyë papø. Iyee nní Efëesi

ne Simirini ne Perikam ne Tiyatiiri ne Sariteesi ne Filatelifii ne Lawutisee ikó.

12 Amí ñmeeelú kék uyee ne né n símisi yé. Kam tinjimeelú, am sífiráa sitosi siséei kapí ne wura n wa yenu. **13** Unyine yee kesoipipi ne menyíne ní we un sífiráa sitosi së kecöpe we. Kutükanka caacaa kuú pëe tanaalé un tikinj kecáá kútampálá kapi ne wura n wa télé. **14** Uriyu ne unnyúpi ye wariyele yare nkumé tomé, néee yare mpáhamé. Uinipee ye we yare inalempi, **15** uana an we yare nweni ñmáho mée n wa yare n nna kémee riwónjáole, umeté pójon we yare míni piima menyine iwao. **16** U pëe ukunipe luke-luke ne awárepí aseei müílenle, titéhe ne kenójipi pínj-pínj ne meyele meté tin unno-i léeri. Ukeyu ye pëé wele yare ntuhe mée tore. **17** Kam u n yé, am uana metene lólu yare ne kpule. Uu pëe ukunipe luke-luke kenécáá láa uu re: Iwame ii kapé pó wa! Néee Ufoí ne Utórø, **18** nen kó nfáa má. Ne pëe kpule, amá néee nkó ne nnéfáa mágá píyei-po. Ne nkpo ne pikpokpó kelð kehánne müílenle. **19** Lé nnya, a lë kaa n yé wái, leleé ní we ne leleé masí kepire n sónti. **20** Awárepí aseei nyé kaa kunénípe luke-luke kémee n yé ne sífiráa siséei sitosi së kapí ne wura n wa asei nyee m pékaalé ye nnyé: Awárepí aseei nyee piléécaatumé le pëe Uléécaa icápiné iséei iyé kecáá mí paílë. Sífiráa siséei sitosi së pô ne Uléécaa icápiné iséei le.

2

Nsímé kapi Uléécaa icápiné iyee Efëesi-po ní we n wáipø

1 A uléécaatumē yee Efēesi-po Uléécaa icápinē kēcāá mí paílē wōipō re uyee awárepī aseei ukunipē luke-luke kēmee m muilē, uyee sífirāá sitosi sissei sē kapí ne wura n wa kēcōpe n sóne ye maa re: **2** Ne mēpōwai ne pipókei ne pipónymáópū nyule. Ne nyule re áa ye pikpááree kēcāá rikpá. Po pēpēe n tee re pi pitumē le ápi kō pēe pitumē peenule aa yēnu re pináomē ye pi. **3** Po ñmōópūlenle. Po rinényíri nnyā íwe lile ái kō pēe pō feriyē. **4** Amá mmē kamí ne pō n cési yee re áa nkpeni nla foí kaá pēe m má kēnēcāá má. **5** A léise kei kaa n loó, aa apókópe kepire tō, aa mēpōwai foí piwai pēle. Insá lē, né kēpómēé kam am kēpófirāá ketosi keketone-i yukuse, in te áa apókópe kepire ritō. **6** Amá leleee kēpómēe n nyamí yee re po Nikolayitiyē mēwai kesule yare ke néé kō me n késu mēcō.

7 Uye un ukóme, uké lē ke Nfáasōne nn Uléécaa icápinē n símisi kutu ricō. Nkó yee n feriyē kam kuléé kpeē ye nfáa n he kun Uléécaa kēmee-po we apipi panē uké li.

Nsimé kapi Uléécaa icápinē iyee Simirini-po n we n wáipō

8 A uléécaatumē yee Simirini-po Uléécaa icápinē kēcāá mí paílē wōipō re Ufoí ne Útárō, uyee pēe n kpu uu nkpeni pēeri un nfáa má ye maa re: **9** Ne mpátóosi píima-i kaa n we ne ipówe kaa m má nyule, pən kō ne umámá. Ne kō nkópe ke pēpēe n tee re pi Pisuifi le api kēpócáá n símaankēe nyule. Pi kō pēe Setani icápinē pikó le. **10** Kapē íwe iyē kaa n lenē kewuu n túúni. A kō te kuníri yé nōkēnēcōpe pinyinē kukpaniilee tā kuké ne nō m peikēe nnyā. Li yé kō siyáa kēfi kēmee nō wéékuse. A asei ritiki, mípá

lin nkpo yε mu, kέ pεε nfāa pό hε rε pō feriyε nnyā.
11 Uye un ukóme, ukέ lē ke Nfáasəne nn Uléécaa icápinε n símisi kutu ricō. Nkpo lírū nín uyεe n feriyε líka wainε.

Nsímé kapi Uléécaa icápinε iyεe Perikam-po n we n wáipo

12 A uléécaatumε yεe Perikam-po Uléécaa icápinε kecáá mí paílē wáipo re uyεe ritéhε ne kēnóopi pírj-pírj ne meyele meté m má yε maa re: **13** Ne nyule kei kaa n we. Kei ke Setani riyəɔpitū pō kō we. Aa rinénýiri kesi, áa kō kefa kaá ne né n tenelē fóm, mípá siyáa se-i kapi unékeikó Antipaasi yεe asei n tíkilē nókenémee kei ke Setani uu n we n kpu. **14** Amá mmē kamí ne pō n cési yε kō pεe mmú re: Pisoí yε kei we, pin Palam icélaa mūílē. U Palaki céeesi re ukέ ripinε wa Isirayεeli sipipi siké inyóɔnsesare li siké kō iwásánkáá n wai liké ne kelolé-mē si ha. **15** Limεcō ke pō kō pisoi má pεe Nikolayitiyε icélaa n tíkilē. **16** Lē nnyā, a apókópe kεpíre ritō, insá lē né kεpómee hapō am titéhε kam nnóɔ-i n wailē ne atópi pō wai. **17** Uye un ukóme, ukέ lē ke Nfáasəne nn Uléécaa icápinε n símisi kutu ricō!

Nkó yεe n feriyε kam Uléécaa iluke * yεe m pékaalē ne ripare tomé hεnε. Tinyíri fale rinyinε tεe ripare tε kecáá wóladlē. Uka úu ri nyu, insá uyε kapi ri n hε.

Nsímé kapi Uléécaa icápinε iyεe Tiyatiiri-po n we n wáipo

18 A uléécaatumε yεe Tiyatiiri-po Uléécaa icápinε kecáá mí paílē wáipo re Uléécaa Kεpípi inipεe yεe

---

* **2:17** Uléécaa iluke: Iyε kapi yε pεe sée re maani Mέleepo ritelé kémee: Mέleepo 16:32-34.

ní we yare inalempi, keana an kə we yare nweni
 ñməhə səne yε maa re: ¹⁹ Ne mepówai ne mpóla ne
 mpófatene ne pipókei ne pipóñmáþpú ne mepówai
 tərəo məe məfoí kulúi n fe nyule. ²⁰ Amá mmə kam
 ne pó n cési yee re pə unósi Yesapeeli yee n tee re
 u antepu le riyá un pinékeikó kíraasente re piké
 méwoo méwoo n wai pin kə inyóñsesare le. ²¹ Ne
 u yálenle kelenet re uké uakópe kepire ritə, amá úu
 la uké uiwásánkáí mewai mē kepire ritə. ²² Aa yee!
 Ne nní lē u ne pepεe kesé iwásá n wai kefine kecáá
 sáne piké íwε píima li, in te ápi pimewai mē kepire
 ritə. ²³ Né tíyεse api usiwā kóni. Uléécaa icápine
 nnéi yé pεe céri re née yε usoi kemúñé ne ulilala lee m
 pékaalé perei am céru. Ne kə mپá úye mewai kecáá
 ulikó u panε.

²⁴ Amá nő Tiyatiiri pikó picə mpí, náo yε áni nní
 icélaa iyε n tíkilé, áni kə lē kapi n tee re Setani likó
 lee m pékaalé ceri, ne maa re ám nő ncəni nká ncə
 consene. ²⁵ Amá ani lē kani nní m má anípe keté m
 muílē kέ ha ne pεemε.

²⁶ Uyee n feriyε, uyee menéwai rimmúlú ne kétə-
 po kam rnaŋe kam unésáa kémee m má panε.
 Uyε kam isoipuri kecáá rnaŋe panε. ²⁷ Uyee
 keweninaapi ne isoipuri iyε séninε, uu kə i foresi
 yare sipérétuhu. ²⁸ Né kə rimarewarepi u he. ²⁹ Uye
 un ukóme, uké lē ke Nfáasəne nn Uléécaa icápine n
 símisi kutu ricə!

3

*Nsímé kapi Uléécaa icápine iyε Sariteesi-pə ní we n
 wəipə*

1 A uléécaatumē yee Sariteesi-po Uléécaa icápinē kecáá mí paílē wóipo re uyee Uléécaa yee ifáa iseei ne awárepi aseei n te ye maa re: Ne mepówai nyule. Po rinyiri yenle re po nfáa má, némípákanē po kpuwaalēnle. **2** A nnəni kémee yisi aa pēpeē n we pin kpi ikari waise ápi kape ne n kpí nnya. Ám mepówai yē men Unéléécaa inipēe-i nyam ne mēketə-po. **3** Lē nnya, a lē kaa nsimé n yosi ne lē kaa n kō léise aa akópe kepirē tō. Pōnsá n nyáni, ne sóntile yare uyaa, áa yé pēe céri ituŋe iyē-i kam yé pō rinkáikai. **4** Mpá ne lē, po kō pēe Sariteesi kei pisoi mále pēe ápi piilū mékperinkpe m pōriinkee. Pi yé ilū tomé tā, tō ne pē arí ne n sóne re pi ne lē sá nnya.

5 Lē nnya, uyee n feriyē yé ilū tomé tā, ám yé urinyiri nfáa ritelé * kémee tinnē. Né Unésáa ne piléécaatumē keyu-i u ceri re u unékó le. **6** Uye un ukóme, uké lē ke Nfáasəne nn Uléécaa icápinē n símisi kutu ricō!

Nsimé kapi Uléécaa icápinē iyee Filatelifii-po n we n wáipo

7 A uléécaatumē yee Filatelifii-po Uléécaa icápinē kecáá m paílē wóipo re Uléécaa ukó ne Uyikiyiki yee Tafiti kehánne m müilē, Uyee ye n hánne úka úu yé ha pēe n hánne yé maa re: **8** Ne mepówai nyule. Áa yēe, ne kēpóyu-i ihánaa hánnele ke úka úu yé n fe uké hánnesi. Li we re mpónaŋe n̄n piyē. Po kō nnésimé rimúlule áa kō rinényiri kesi. **9** Áa yēe, ne Setani icápinē pikó apónípē-i wainē. Pi ye maa re pi Pisuifi le, ái kō pēe lē. Pi kiraasēle. Áa yēe, né tíyese apí weri apí kēpónyále-i wúla api céru re ne pēe pō lalē. **10** Kaa

---

* **3:5** Filipu 4.3

nní nnésímé mëe yε rinñmóþpúse rimmúlú nnyá, n̄é né kɔ ipeikeetuhε iyεe ketē nnéí kecáá n sónti iké ketē pikó peikεe kémee pó rimúlú. ¹¹ Ne nfáani sóntile. A l̄e kaa m má anípe ketē rimúlú úka úu kapε ne l̄e kaa n feriyε api pó hε pó n̄ yøsí nnyá.

¹² Né týyεe Uyeε n feriyεe uu Unéléécaa Keyo kémee panse nléri cire-cire, úu yé pεe pikai kei le. Né ukεcáá Unéléécaa rinyiri ne Únéléécaa kuyu rinyiri, Yerusalém fale yεe keyómeεcaa-pó Unéléécaa kémee n léeri wɔi, am kɔ rinényíri fale wɔlu. ¹³ Uye un ukóme, uké l̄e ke Nfáasøne nn Uléécaa icápine n símisi kutu ricø!

Nsímé kapi Uléécaa icápine iyεe Lawutisee-pø n̄ we n wóipø

¹⁴ A uléécaatumε yεe Lawutisee-pø Uléécaa icápine kecáá m̄ pálε wɔipø re Amí, úseérakø yεe asei m má un kɔ uyíkíyiki, un kɔ l̄e nnéí ke Uléécaa uu n wa kekoraañe yε maa re: ¹⁵ Ne mepówai nyule. Aa niñú áa kɔ tolú. Amá pøn pεé n fe pøké n niñú néε pøké n tolú! ¹⁶ L̄e nnyá, kaa nní m̄ páipailε, áa kɔ niñú áa kɔ tolú nnyá, né kúukεe am nnénñø-i pó léséri. ¹⁷ Pø yε maa re: Ne umámá le, ne memá yénle, líka ái né párílε, áa kɔ pεe nyu re ipóco yε íwe wele, pøn wariyε, pøn íwe má pøn nyiinlε pøn kɔ meñmane we. ¹⁸ L̄e nnyá kam mesøhø pó kpálε te a kenémee wura kapi n sáasi apí lolε cáká-cáká l̄o aa pεe panse umámá, aa kɔ ilü tomé l̄olu aa pεe n lapaalε, isei ii kapε ne pó n̄ wa re pø meñmane sóne nnyá. Aa kɔ pite kapi yε inípεe riñkemí l̄olu aa ipónípεe kemí pøké ne n nyáni nnyá. ¹⁹ Né, ne yε ne pε nnéí kam n̄ la césile am kɔ kutu pi pasa. L̄e nnyá, kapε siká wa, a apókópe kepíre ritø. ²⁰ Aa yεe, ne

rinənə-i nyenule nən ihánaa pepu. Uye un menétē n kõ, un tinənə n hánne, né ukeyo-i lompo tó ne uyé ari kesé iluke le.

²¹ Uyee n feriyé kam tíyesené ari tinéyóopitú kecáá kesé tone yare ke née n feriyé tó ne Unésáa tón kesé uriyóopitú kecáá tú mēcō.

²² Uye un ukóme, uké lë ke Nfáasóne nn Uléécaa icápine n símisi kutu ricō!

4

Uléécaa meyəapi ke keyómecaa-pə pikó api yóm

¹ Lë memáá, am pée paí, am ihánaa inyiné keyómecaa-pə yenu in hánnelé. Am meté foí memee pée ne né n símisi kom mén tee re: A nté ritaáme ké lélée masí kepire n wainé pó nyíse. ² Mese ne mesé, Nfáasóne nn kénécaá súiri am pée riyóopitú tinyiné keyómecaa-pə yenu, unyiné un tikecáá tú. ³ Uyee n tú mewee ye nkápani yare ripare ñméí-ñmei née ríweé mēcō, kuwamenirí páo riyóopitú tē kóónulé. Kumewee ye nkápani yare mehóle ripare. ⁴ Ayóopitú afearé ne ana nyee pée riyóopitú tē kóónulé, piwéése afearé ne pina pin akecáá tú, pin ilü tomé tántilé, pin ayóopikoh kapí ne wura n wa piayu kecáá kípiilé. ⁵ Sikónetéhe ne meté menyiné ne ikóné pisenkée ye pée riyóopitú tē kémee léentile. Sífiráa siséei ye pée riyóopitú tē keyu-mě torele nyaii. Si Uléécaa ifaa iséei le. ⁶ Linyiné ye pée riyóopitú tē metene welé yare sinípeenýánei-yelépi sée míminaá mēcō tañelé.

Lifáakó lina linyiné lee kíyu-mě ne kepire-mě inípées mípá yei n tóraankéelé ye pée riyóopitú tē kecópe ne rimékanéi welé. ⁷ Lifáakó foí ye welé yare kúkinaá. Lifáakó lírū ye kó welé yare rináapipi,

lifáakó táánú pő ne nkpáni yare li kesoiyu málē. Lifáakó náii pő ne metuke maamaa mée n yóósilē ne menyíne wele. ⁸ Lifáakó lē kena ye málē améj akpuulū akpuulū, inípee in mípá yei tóraankeelē. Api kéyu má ne pimáikee ketúnjé ne kesine re: Usøne círicíri, círicíri, círicíri yee Upíima, Uléécaa, Nnañe nnéí Ute.

Uyee peé we, Uyee we, Uyee kō masí sónti. ⁹ Mpá píyei ke lifáakó lē ai yé ha uyee riyóopitū kecáá n tú un kō mípá píyei we ríyu n waisé, api ye urinyiri taásé api kō u pøønesé ¹⁰ piwééssé af eeré ne pina pë pő né ye peé uyee riyóopitū kecáá n tú metene riwula api uyee mípá píyei n we yáasi api peé riyóopitū keyu-i piayóopikoh sá api re: ¹¹ Urópiima ne Uróléécaa, po ne sá re poké ríyu ne rinyíri ne nnañe m má. Liriyíki re pøo mípá yo wa, po lale liké n we. Lē nnya kai kō we.

5

Kesáñpipi ye rítelé wúkulé

¹ Am peé uyee riyóopitū kecáá n tú kunipe luké luké kémee rítelé rinyine yenu tin këpire ne kéyu-më wólaalé, api kō atópi ase ei rikecáá wai apí ne wúkesi re úka úu kape rica. ² Am kō uléécaatumé nañe-nañe unyine yenu un yóólé lin cálé te: Wóo tu re uké rítelé tē wúkulé uké kō tiatöpi nyé fori?

³ Amá úka úu we keyómecaa-po néé keté nté kecáá néé keté metene yee yé n fe uu ri wúkulé néé uu ri nyánei. ⁴ Kei kam peé meyá té ñmaa re úka úu tulalaalé te uké rítelé tē wúkulé néé uké ri nyánei nnya. ⁵ Uwééssé usé uu peé né maa re: Kapé n téni, a yé

te Yuta pikó mpuri kémee kukinaá, Tafiti kepiré yé feriyele. Ke yé fe ake rítelé tē wúkule ake kō atópi aseei nyé foru.

6 Am kō riyáopitū tē kecōpe ne lifáakó lina lē kecōpe ne piwéese pē kecōpe Risáñpípi yenu tin nyenu yare pi ne ri nyáonsele. Akóle aseei ne inípée iseei karí pée má. Lelee Uléécaa ifaa iseei iyé kuu ketē nnéi kecáá ní túmei. **7** Arí hapo ari uyee riyáopitū kecáá ní tū kunipe luke-luke kémee rítelé tē yósu. **8** Kuu rítelé tē piyáó mí masí, lifáakó lina lē ne piwéese afeeré ne pina pē api sí apí ha Risáñpípi keyu-i wúla, mágá úye un kekénejé ne sinúmípi kapí ne wura n wa ne tulaali meyipe muílē. Uléécaa pikó keyomé kapí n yáási yé kē. **9** Api keyomé fale kenyiné n yom te:

Po tule re poké rítelé tē yési poké atópi nyé fori, liriyíkí re
pi ne pó nyáonsele aa mepónye ne mágá kumáre kúye
ne mágá meyu méye
ne mágá ayu áye pisoi ne mágá nsoipuri n-ye ayu lalu
aa Uléécaa pa.

10 Po pi pansesele n-yáopipuri pikó ne inyáonse piwai
pée
Uléécaa pikei n wai. Pi sóntile piké ketē kecáá iyáopi
n tū.

11 Am pée weri am piléécaatumé kulúi pée riyáopitū
ne lifáakó lē ne pikpure n kánéilé meté kom.
Pinnéi yé lele píle píle ne kuwóó kuwóó ái
kúkeentené we.

12 Pi pée cááile re:
Tisáñpípi kapí ne n nyáonse tee tulaalé te tiké nnahe
ne memá ne mewéésesého ne rikého
ne ríyu ne akéhe ne ipakare yési!

13 Am pεε lē nnéí kε Uléécaa uu n wa lin kεyόmεcaa-po ne ketē kεcáá ne ketē metene ne mínimaa kέmee we kom lin tee re:

Uyεε riyόɔpitū kεcáá n tū ne Risáñpipi pεε akέhe ne ipakare ne

ríyu ne n-yόɔpinajε te mрá píyei-po!

14 Lifáakó lina lē ai ye pεe re: Amí! Piwέése pε api ye pεe wúla api yáási.

6

Atəpi akpuulū foi nyε mεwúkule

1 Amí paí, am yέnu kε Risáñpipi ari atópi aseei nyε kέmee rise n wúkule, am pεe lifáakó lina lē lise kom, lin metē ne símisi yare ikόne pisenkεe re: A kam.

2 Amí paí am isā tomé yέnu. Uyεε i n tū ye pεe pitepε muílenle. Api piferiyε ihεe u pa, uu yisi uú n tόsu yare uyεe n feriyε un kə tόsu ukέ ha kə piferiyε rikpá mεco. **3** Kε Risáñpipi ari ritópi lírū n wúkule, am lifáakó lírū kom ai semni re: A kam! **4** Isā icō yεe n wəjne yare nna ii pεe léeri. Uyεε i n tū uu nínaŋe yέnu re ukέ ketē kεcáá nkínniŋe lese pisoi piké ne n kónaane nnya. Api kə kutéhe caacaa kunyiné u pa.

5 Kari ritópi táánū n wúkule, am lifáakó táánū kom ai semni re: A kam! Amí paí, am isā ηməhə yέnu. Uyεε i n tū ye pεe kemúŋe muílenle. **6** Am lifáakó lina lē kεcōpe metē menyiné kom, men tee re: Pi yέ mesirépipi menyiné kemúŋe caripi kεse ne kεkeiyaa kεse ihéé lə, api kə memúípipi simúŋe caripi sitaani ne kεkeiyaa kεse ihéé ləlu. Amá áni kapε mέkpə ne píta pɔ̄ tica.

7 Kari ritópi náii n wúkule, am lifáakó náii metē kom te: A kam! **8** Amí paí am isā inyiné yέnu ne

meħóle ntøne ipiŋe. Pi ye uyee i n tū sée re nkpo. Nkpo kuhore ye pøe u tikilenle. Api ketē awéle ana kémee kuse kecáá nnaŋe yenu apí ne atéhe ne nkú ne itói ne licópii-cópii sisoi pipi tékéé.

⁹ Kari ritópi núpū n wúkule, am kenyðønssetunipi metene pē kapi Nléécaasimé ne aseéra kapi n lése nnya m parii amííri yenu, ¹⁰ pin pupukee lin cálë te: Sáa søne círicírí ne uyíkíyiki, hái ne keyo-pø kaa yé lë n náŋaise pøké kelené túhaané pøké nsímései yë pøké pøe ketē nké pisoi ntókpø kecáá kutu ripasa? ¹¹ Api pinnéi mmë nípá úye ketükanka tomé pa, api kø pi maa re piké pøe kø nkáripi n wéntelë, pipikeicø ne pipimarecø kapi pimecø n kónine piké ha pinnéi cápinepø.

¹² Kari ritópi kpúulū n wúkule, amí paí ketē ake yéŋesi ne rikħo. Ituŋe ii panse riŋmáħo yare kukpøsaŋaá, iwáre ii innéi panse yare ménys.

¹³ Keléécaa awarepi aa pøe keteni-i póroiri yare ke kúfikiyee aku ye kuyo píima kémee kuapipi n tíye aa pórroi mæcø. ¹⁴ Keléécaa ake wúkaapø yare rítelé kapi riwépi, ayópe nnéi ne míni kerpáápáá sité nnéi asi siketone-i yisikkee. ¹⁵ Ketē nté piyøɔpi ne piwéése ne atøpi piwéése ne pimámá ne pináŋenjae ne pilási nnéi ne pøree pimecire n te api ayópe kecáá aparepoo kémee ne aparecaŋaa sipáápáá pékesi. ¹⁶ Api ye pøe ayópe ne aparecaŋaa maa re: Ani keróċáá lóimé ani ró yárii tøké uyee riyøɔpitū kecáá n tū ne Risánpipi kuwøi ne ketaa wa. ¹⁷ Li we re pikuwøi keyaa píima ye tuimele. Wóo yé fe uu lelu?

7

Uléécaa pisoi ye ritii kecáá Uléécaa nwøi yøsi

¹ Lē mēmáá, am pēe piléécaatumē pina pinyiné yēnu pin ketē awélé kena kémee nyēnu. Ketē kecáá ayo ana kapí pēe mūlē te kuyó kúka áku kape ne ketē kecáá née mínimaa-i née kuléé kunyiné kecáá mí pi nnya. ² Am kā uléécaatumē ucā yēnu un ketuñeleemē-mē taámelē un Uléécaa yee nfáa n te nwái mūlē. Uu cáái ai cá, uu piléécaatumē pina pēpēe ncée n yé te piké ketē ne mínimaa íwē wa maa re: ³ Ani kape ketē née mínimaa née aléé rica hái ne kumúnjé kpe-i kari yé Uróléécaa pikeikó atii nwái n wa. ⁴ Am pēe pē kapi nwái n wa nnéí kóm. Pi lele pisoi ákotokú píle ne aféena ne ana (144.000) Isirayéeli pikó amare nnéí kémee. ⁵ Yuta kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). Rupeni kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). Kaati kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). ⁶ Aseé kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). Nefitalii kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). Manasee kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). ⁷ Simeyoo kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000) Lefi kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). Isakaa kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000). ⁸ Sapiloo kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000) Yosefi kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000) Penyamée kumare kémee, pisoi ákotokú kefi ne até (12.000) kapi nwái Wa.

Tisoiwui püima tee Uléécaa keyúri n cápinelé

⁹ Lē memáá amí paí, am tisoiwuí píima rinyine yenu, tipisoi ápi kúkéentene we. Mpá nsoipuri n-ye ne m̄pá kumáre kúye ne m̄pá ayu áye ne m̄pá

meju méye pikó ye pi. Tiyóópitú ne Risáñpipi keyu-i kapí pee nyenu pin sitúkanka caacaa tomé tántilé pin atenepai muleilé. **10** Pi pee cááile lin cálé te: Uróléécaa yee riyóópitú kecáá ní tū ne Risáñpipi pee tiróyu ló. **11** Piléécaatumé nnéi ye pee riyóópitú ne piwéése ne lifáakó lina keyu nyenule. Api wúla api keté keyu tuhu api Uléécaa yáási **12** pin tee re:

Amí, Uróléécaa yee ipakare ne akéhe ne mewééseseho ne ipoñesee

ne ríyu ne nnahe ne rikaho mprá píyei-pa te. Amí!

13 Kei ke piwéése pë use uu rinóo yosí uu né maa re: Píye ye mpí pee nní sitúkanka tomé tántilé pin ne méye leeri? **14** Am u pesé re: Unépíima, póo nyu. Uu pee né maa re: Péreé íwe píima kémee n léeri ye pi. Pi pisitukanka caacaa heerele api risáñpipi menye kémee si wárarase. **15** Lé nnya kapi Uléécaa riyóópitú keyu-i we pin ukéyo-i ketúnjé ne kesine u yáási. Uyee riyóópitú kecáá ní tū yé píkecáá m paflé. **16** Nkú nín yé kó piwai pi rikpá, nniré nín yé kó piwai pi rikpá, ntuñe nín yé kó piñmákaa pi rikpá, kutói áku yé kó piwai pi rikpá. **17** Li we re Risáñpipi tée riyóópitú kecōpe ní we yé ne pilúkei pi ha ari pi kpísi ari ne míni mées ye nfáa n he ihoi kémee pi sí, Uléécaa uu pee pimenini nnéi tìnne.

8

Titópi sééi-sééi mewúkule

1 Ke Risáñpipi ari ritópi sééi-sééi tē n wúkule, ai keyóomecaa-pa séé léké-léké yare ituñe nwai mekóónú welé kumúnjé. **2** Am pileécaatumé piséei pë yenu pin Uléécaa keyu-i nyenu. Api anaatónj aseei pi pa.

3 Uléécaatumē usē uu pēé weri uu kenyónsehúúpi kecáá nyerē. U pēé wura kecaripi ke-i kapi ye tulaali n ḥmaasi mūílenle. Api tulaali kulúi ne Uléécaa pikó nnéí iyáhaa u pa re uké wura kenyónsehúúpi kee riyóópitū keyu-i n we kecáá hē. **4** Tulaali anyo ne Uléécaa pikó iyáhaa ii uléécaatumē anipe-i léeri ii Uléécaa keyu-i taá. **5** Uléécaatumē uu pēé kecáripi ke-i kapi ye tulaali n ḥmaasi kpísi uu kenyónsehúúpi kémee nna toru uu súúni meyipē uú ne ketē kecáá sápo, ikónē ii senkēe, metē amē léenti, ikónē ii yékurēnte, ketē ake yéñesi.

Anáatónj foi ana nyee n té

6 Piléécaatumē pisēei pēé anáatónj aseei m mūílē api pēé pimecire cápine piké a ténsē.

7 Ufoí uu rináatónj ténsē, akóneparepi ne nna aí ne ménye cöhōne aí ne ketē kecáá lóiri. Ai ketē hōnenē metaani, ai kuwélē kuse tore mukú-mukú, ai kō aléé hōnenē metaani, ai kuwélē kuse tore mukú-mukú, ai kō meyúi ḥmú nnéí tore mukú-mukú.

8 Uléécaatumē lírū uu rináatónj ténsē. Ai riyópe ntōne rinyine tēe nna n tore mínimaa kémee sápo. Ai mínimaa hōnenē metaani, kuwélē kuse aki panse ménye. **9** Ai liwaiwai nnéí lee mínimaa kémee n we linfafai hōnenē awélē ataani, ai kuwélē kuse nam. Ai kō ánínoi hōnenē awélē ataani, ai kuwélē kuse nam.

10 Uléécaatumē táánū uu rináatónj ténsē. Tiwárəpi maamāa tēe iyúipuke mecə n tore ari keyómecaa-pə lóiri. Ikói ne ínihoi kai hōnenē awélē ataani, ari kuwélē kuse kecáá lólu. **11** Pi ye riwárəpi té sée re apisenti. Ai míni hōnenē awélē ataani, kuwélē kuse aki panse apisenti, pisoi kulúi api míni mēe n tuləsi nnya kpíni.

12 Uléécaatumē náii uu rináatónj ténsε. Ai ituŋε ne iwárε ne awárepí høøne awélē ataani ataani, ai mítapá yo kuwélē kuse pepu re awélē ataani nyé kémee kuse kuké kuñmaha-i n we nnya, keyáa keké kemetéi awélē ataani kémee kuse paa, kesine keké ko kemetéi awélē ataani kémee kuse paa nnya.

13 Amí weríi, am metuke maamaa menyiné yenu men kéléécaa-po yóósilë, men símisi lin cálë te: Iwε, íwε, íwε ke ketē kecáá pikó api anáatónj ke piléécaatumē pitaani tɔrɔɔ mpí api n ténsené nnya topori!

9

Anáatónj ataani tɔrɔɔ meténse

1 Uléécaatumē núpū uu rináatónj ténsε. Am pεε riwárεpi rinyiné tεε pεε kéléécaa-po n lóimē keteni-i yénu. Api mehóre menyiné kehánne u pa.

2 Uu mehóre mě wúkule. Anyo anyiné yare kehúú maamaa anyo aa mehóre mě kémee léeri, ituŋε ne kuyɔ̄ aku mehóre anyo nyé nnya kuñmaha cɔni.

3 Apááni aa anyo nyé-i léeri aa keteni-i n we, ai ketē kecáá inā nnajε ncə a he. **4** Ai pεε a maa re áa kapε meyui née mepéi née kuléé kunyiné rica, amá pisoi pεε ápi atii kecáá Uléécaa nwɔi m má ñmane kaa yé rica. **5** Api ncée a he re aké pi kð. Amá pi re aké pi fikiise iwárε inupū. Pifikiise pε mpøle ye we yare ke inā ii ye nní usoi n tori mpøle ncə. **6** Pisoi yé lisiyaa se-i nkpo wéési, ápi yé pεε n yé. Pi yé n la piké kpí, amá nkpo nn wuru nn ne ketaa pi wai.

7 Apááni nyεε welε yare isā kapi n nyóonse piké ne atøpi ha. Linyiné yare ayóøpikøn kapi ne wura

n wa ye p̄ee aayu k̄ecáá wele, asiyu p̄oón sisoiipi ne menyíne we. ⁸ Annyúpi ye p̄ee wele yare nn̄sinyúpi, aani yare ákinaá akó. ⁹ Aakiŋ ye p̄ee wele yare siwenitukanka kaa tanaalé, aaméń iwoó p̄oón we yare sinóipi ke isā kulúi ii n t̄or̄i in ne itóó ne at̄api s̄i. ¹⁰ Aasele ye p̄ee sinóipi mále yare anansele. Asele nyε-i ke annaŋe n̄ní p̄ee we aké ne pisoi iwáre inupú k̄emee n̄ fikiise. ¹¹ Auyɔɔpi yee ak̄ekpeeń n̄ we yee mehóre m̄ utume. Urinyiri yee M̄-epiree k̄emee Apat̄o. Pi ye M̄ékireki k̄emee u s̄ee re Apol̄o*

¹² Iwe meluke foí m̄ee l̄e t̄ompo. Iwe meluke meté m̄ee ko l̄e memáá pikáme kpáne.

¹³ Uléécaatumé kpúulū uu rináatón ténsé. Am meté menyine kom men akóle ana nyee kenyóonsehúúpi kapí ne wura n wa ken Uléécaa keyu-i we k̄emee-p̄o leeri. ¹⁴ Amé uléécaatumé kpúulū uyee rináatón m má maa re: A piléécaatumé pina p̄ep̄ee nk̄oi maa kapi ye n s̄ee re Efiraati k̄ecáá m pahaalé fénne. ¹⁵ Api p̄ee piléécaatumé pina p̄e fénne. Pi p̄ee ituŋe iyε-i ne keyáa ke-i ne iwáre iyε-i ne kuŋm̄ kpe-i pimēcire cápinelenle piké ketē h̄oñenē metaani piké kuwélē kuse kpu. ¹⁶ Pisantone kut̄apilee ye p̄ee lele pisoi aſináń p̄ile p̄ile meté (200.000.000). Ne linnéi mm̄ konle. ¹⁷ Ne p̄ee menyéne k̄emee isā ne p̄ep̄ee i n túntilé yenl̄e. Pi p̄ee siwenitukanka tántilenle sin wəŋne yare nna n̄ée yare rihiúuhúúpare n̄ée yare metuhuta. Isā ayu ye p̄ee wele yare akinaá ayu. Nna ne ányo ne linyine yare nfür̄ztoi yee p̄ee piinɔɔ-i léentile. ¹⁸ Ai sisoiipi h̄oñenē metaani, ásáláú ataani aa kuwélē kuse kóni.

---

* **9:11** Apat̄o ne Apol̄o asei re ucókoi, n̄ée ucaainkεe

Asáláú ataañi nyε nyεε nní nna ne ányo ne nfúrõ toi mεe pεe piinõõ-i n léenti. ¹⁹ Isã iyε nnanε yε iinõõ-i ne iasele-i wele. Iasele ye iwáa mεcõ wele. A áyu mále aa ye ne nkópe wai.

²⁰ Pisoí tɔrɔõ pẽ ke ásáláú nyε áa n kõ ápi pimewai kópe kepire ritõ. Ápi aníri ne piléé kapí ne wura ne nwóoweni ne nweni ñməhõ ne apare ne ana ní serí ái ye kõ fe liké yé, ái ye kõ kõ ai ye kõ sónε piyáhaa tíyε. ²¹ Ápi pipisoikõ ne pimesepewai ne pimesoikpáráwai ne pipiyaa kepire ritõ.

10

Kételepi kapi Yohani mí pa

¹ Am pεe uléécaatumε ucø yenu un nnañe má, un keyómecaa-pø cεpimelë ahóø an u yariilë. Kuwamenirí ye pεe uriyu kεcáá wele, ukεyu ken we yare ituñe, uana pðøn we yare inalempí. ² U pεe kételépi kenyine kunípε-i mūlénle ken wúkulelë. Uu kúna luke-luke mínimaa kεcáá cøpu uu kumíi nttaai kεcáá cøpu. ³ Uu pεe meyá cάái ai cά yare kúkinaá kpεe senkεe. Kuu rincáái, ikónε ii semni meseei, nné nn kóm. ⁴ Ke ikónε ii meseei mě tinõõ m̄ ma, am n la kέ wóí, am keyómecaa-pø rinõõ rinyinε komti re: A ikónε mesemni meseei mě tinõõ kefa-i rinyiki tiké m pékaalë, kapε ri wóí.

⁵ Uléécaatumε uyε kamí pεe n yé un míni kεcáá ne ketē kεcáá nyenu uu keyómecaa-mě kunípε luke-luke síka. ⁶ Uu Uléécaa yee keyómecaa ne leleε kεkεmee ní we ne ketē ne leleε kεkεmee ní we ne mínimaa ne leleε mεkεmee ní we n wapisi rinyiri séi uú ne wéeri re ituñe ii kõ nkpéni we. ⁷ Keyáa kε ke uléécaatumε sééi-sééi uú ha urinaatón n ténsenε,

Uléécaa kemúñé nnéí kee m pékaalé yε ha wainε yare kuú pεe mεkεe-mε linsímé upikeikó antepuyε n símisi.

⁸ Metē mε kamí pεe n kō men kεyόmεcaa-pə nέ símaari, amε kə pimáa nέ kpá rε: A n ηme a ha kέtelépi kee n wúkulelé uléécaatumε yee mínimaa kecáá ne ketē kecáá n nyenu anipe-i yosí.

⁹ Am pεe uléécaatumε uyε kuwéé-mε n sī, nεn u tee rε uké kέtelépi kε nέ pa. Uu nέ maa rε: A kε kpísi aa muuni. Ke yé nítule kefa súúnu, amá kε yέ mpónóo-i n lááru yare meté.

¹⁰ Am uléécaatumε kunipe-i kέtelépi kε yosu am muuni. Ake nnénóo-i larisi yare meté, amá kam piluke ke mī masí, ake nítule kenéfa súúni.

¹¹ Unyinε uu pεe nέ maa rε: Li pise rε pəkέ ha kə nε Uléécaa rinyiri lě kuu ayu meyā nε isoipuri nε meyu nε piyóópi kecáá n símisi pi ritéñse.

11

Piseérakoo pité pē kecáá nsímé

¹ Api pεe kekpápi kenyinε nέ muúise yare kemúñénaapi api nέ maa rε: A yisi a Uléécaa kεyə nε kenyóñsehúúpi musí, aa pεpεe kei n yáasi keeni.

² Amá a kέyaála kee Uléécaa kεyə ketahai-mε n we riyá, kapε kε musí. Pi kε nε pεpεe ápi yε Uléécaa m pakare riyále rε piké Uléécaa kuyu teleise iwáre afεena nε ité. ³ Nέ pinéseérakoo pité pē he api Uléécaa rinyiri nε pisoí símisi pin ikpəlū tántilé siyáa kúkotokú nε píle píle meté nε kuwóó nε kefi (1.260). ⁴ Piseérakoo pité pεpεe nní Olifiyee aléé até nyε nε sifiráa sitosi sité sesee ketē Upiima kεyu-i n nyenu. ⁵ Unyinε un n la uké pi caai, nna nn piinoo-i

léeri nn pipilaaro tore. Εεε, unyiné un n la uké pi caai, li pise re piké lē u kpu. ⁶ Pi rínahe málé pin yé keyómecaa tápisi re ikóné ii kape kumúnjé kpē nnéí kémee kapí ne Uléécaa rinyiri n símisi cuunu. Pi ko rínahe málé pin yé míni ripólóse ménys, pin yé ko tíyesé itói ncəpuri ii ketē kecáá léeri kumúnjé kpē-i kapi n̄ la.

⁷ Pin píyei piaseéra pilésé m masí, ináme iyee mehóre-i n léeri yé atópi pi wa ii pi feriyé ii pi kóni. ⁸ Sisoikópe asi pée kuyu maa kecōpe kéyaála-i n laikeelē. Pi muñeisenelé api yénu apí ne kuyu kpē séi re Sotom née Esipiti. Kei kapí pée Piupiima kunapéékaó kecáá karii. ⁹ Ayu nnéí kémee pisoi ne amáre nnéí kémee pisoi ne meyu nnéí kémee pisoi ne isoipuri nnéí kémee pisoi yé siyáa sitaani ne kuwélé kémee pi yé pin kpuwaalé, amá ápi yé ncée he piké nhóre nnyiné kémee pi wa. ¹⁰ Lē kai nní pi n wa nnya, li yé ketē kecáá pisoi n lááru pin mpáonare-i we, pin lihéehee pasiiné re antepuyé pē keté ye pée ketē kecáá pisoi fikiisélé nnya.

¹¹ Siyáa sitaani ne kewélé kē memáá, nfáa mée Uléécaa kémee n léeri nn̄ weri nn̄ pi loni, api yisi api piana kecáá nyere. Iwame píima inyiné ii pée pēpēe pée pi n nyáni loni. ¹² Antepuyé pité pē api pée rinjō cágá rinyiné keyómecaa-po komti tin pi tee re: Ani nté ritaáme! Api pée ahóo kémee keyómecaa n taálē, pipilaaro api pi yenu. ¹³ Ketē ake liituñe iyé-i meyá yenjesi, ai kuyu hooñené awélē kefi, kuwélé kuse aku foru aku lólu, ai ketē piyeñaa pē kémee pisoi ákotokú aséei (7.000) kopu, ai picó kewuu tóise api Uléécaa yee keyómecaa-po n̄ we ríyu waise. ¹⁴ Iwe meluke lírú mée lē tómpo. Metáánú yé nfáani sóntile.

Tináatónj sééi-sééi

¹⁵ Uléécaatumē sééi-sééi uu rináatónj ténsé. Metē cágá menyine kulúi ame keyómecaa-po maari re: Ketē kēcáká iyóopi ye Urópíima ne uyé kuu n wéé anipe-i lō. Mpá ne píyei-po kuu yé iyóopi n tū! ¹⁶ Piwéése afeeré ne pina pepes Uléécaa keyui piayóopitú kēcáká n tú api wúla apí kpará api Uléécaa ríyu waise, ¹⁷ Pin tee re: Upíima Uléécaa, rínaŋe nnéí ute yee není n we un kó mekeet-me we, to po poaŋe re po mpónaŋe píima ne ipáyóopi tone nnyá. ¹⁸ Isoipuri ye peé ne kuwóí yisile ii nyere. Amá kupówóí ye nkpéni yisile. Ituŋe iyé-i kaa pikpókpó nnéí n túhaanene ye nkpéni tulé. Pipókeikó antepuyé, pē nnéí kaa n te, pē nnéí peé ye rinwúla api ríyu po waise, piwéése néé siwá yé nkpéni piihée yosí. Li kó nkpéni tulé re poéké pepes ketē n kópu pó kó kó. ¹⁹ Uléécaa keyo kées keyómecaa-po n we ake hánne, nkómeine kuú ne pisoi n sée kutakai aku ukeyo-i léeri. Sikónetéhe ne metē ne pikónesenkee ne ketē piyenjaa ne akóneparepi maamaa aa léeri.

12

Unósi unyine ne kúconco

¹ Ai limáamaa linyine keyómecaa-po lese ai nyíse. Unósi unyine lo yee ntuŋe n tanaalé un iwáre uana metene wailé, un kó riyóopikóŋ rinyine ríyu kēcáká kípilé, awárepí kefi ne até an tikecáká we. ² U peé kefa málé, un peé kémare-i memárenló ne pupukéé.

³ Ai kó linyine licó keyómecaa-po lese ai nyíse. Lé ne kúconco maamaa wéé kunyine le yare nna. Ayu aseei ne akólé kefi kaku má. Ayóopikóŋ aseei

nyee áyu nyé kecáá we. ⁴ Kurisele ari keyómecaa-po awárepí hooñe metaani, ari kuwélé kuse keteni-i láumé. Kúconcó aku unósi yee pimáre n̄ la keyu-i nyere, kun la re un kewá m mari, kuké ke muumpo. ⁵ Unósi uu kewántisi maru. Ketisi ye ke kee isoipuri nnéi ne n-yóopinañe yare nweni m müine. Ai ukewá kē Uléécaa ne uriyóopitü-mě kpíípo. ⁶ Unósi uyé uu pëe wuru uu kucesi kóima-i ke Uléécaa uu ketónë n nyóonse uu u yekei s̄i te piké kei u n kpíni siyáa kúkotokú ne píle píle meté ne kuwóó ne kefi (1.260).

⁷ Atəpi aa keyómecaa-po wai, Miséeli ne piléécaatumé pico api kúconcó atəpi wai, kúconcó ne kupidumé pōo kā atəpi leeri. ⁸ Amá ói kpékpees pëe feriyé, api pëe keyómecaa-po piketone paa. ⁹ Api ketē mmé ku láumé. Kúconcó píima kpékpees iwáa kpure kapi ye n sée re kunírilā ne Setani. Kpékpees ketē nnéi kecáá pisoi kiraasente. Api ketē mmé ku láumé api kupidumé pōo kā láuliri.

¹⁰ Am pëe keyómecaa-po meté cágá menyine komti, men tee re: Píyulale ne Uróléécaa nnajé ne Uiyóopi ituñe ye kā nkpeni tule. Uyé kuu n wéé n-yóopinañe ituñe pōo ne kā nkpeni tule. Li we re pi unóomé yee ketúñé ne kesine Uróléécaa kkeyu-i pirómáreco kecáá nnóomé n wa piláumé masile. ¹¹ Tisáñpipi menyé ne pinsímé kápí ne rikecáá aseéra n̄ lese mëe tíyesé kapi u feriyé. Ai kā kpá, ápi pëe pinfaa ne kutu colé liké ne wa re pi nkpo wuru. ¹² Lë nnya liké pōo n láárú, keyómecaa. Liké kā nōo nní kekemee n̄ we n láárú! Iwe ke pōo ketē ne pōo mínimaa ani topori! Li we re nókunéwéé-mě ke kuníri aku kuwóí ne wéhepolë, kun nyu re ituñe kai ku n tise ii piye.

13 Ke kúconcó aku n yé te pi kəteni-i piláumé ku masile, aku pεe unósi uyεe kewántisi m mári n lakasente. **14** Kei kai pεe metuke maamaa menyiné améj kəté unósi uyε pa re uké ne yóosi uké kuccesi kóima-i ha, kei kapi yé ha kumúnjé kuse ne amúnjé anyiné ne kumúnjé welé * kémee u kpíni un iwáa ne ketaa we. **15** Iwáa ii innɔɔ-i míni leséri yare nkói, ii unósi uyε kəpire tikise re nkói mmē nké u rikpáu nké ne tómpɔ. **16** Ketē akε unósi uyε come. Ake nnjɔ haa akε nkói ke kúconcó aku kunnɔɔ-i n lésemé muumpɔ. **17** Kúconcó akú ne unósi uyε wáɔsi aku pεe yisi akú ha upipirɛ nnéi ne pε nnéi pεe Uléécaa isé mí müilɛ pin kɔ aseéra ke Yeesu uu n lésε tikilɛ atɔpi wai.

18 Aku pεé ha mínimaa ritime nnyené kəcáá tasi.

13

Inámε ité inyiné nkó

1 Lé memáá, am pεe inámε inyiné yenu ne akóle kəfi ne áyu aseei in mínimaa-i léeri in taámelé. Akóópipi kəfi nyεe akóle nyε kəcáá we, Uléécaa alɛ póon pεe áyu nyε kəcáá wóalaalé te anyíri. **2** Inámε iyε kam n yé yε pεé ne kútoroo menyiné wele, iipái yare kεyúipɔpi ikó, innɔɔ yare kúkinaá nnɔɔ. Kúconcó aku pεe kunnajε ne kuriyɔɔpitū ne nnaŋε píima ncɔ i pa. **3** Kei kam pεe iriyu rise yε yare pi ti rifapile api kópu. Amá tiitoi iyε karí pεé ne n kpine ii pélu. Lé nnyia, kətē nnéi pikó api pεé n káipi pin kahaankεe apí ne inámε iyε tiki. **4** Api kúconcó yáási api wúla re ku inámε iyε nnaŋε he nnyia. Api kɔ inámε iyε yáási

---

* **12:14** Kumúnjé kuse ne amúnjé anyiné ne kumúnjé welé: Li we yare nnéi mmē kapi nté nní lē n séé yε lele aŋmē ataañi ne kuwélé.

api wúla, api re: Wóo ináme məcə we, wóo yé kə fe uú ne i təpu?

⁵ Ai nnóo i he ii yε n tankεe in kə Uléécaa lámaankεe. Ai kə nnaŋe i he re iké ne iwáre afεenə ne ité kémee ipikei wa. ⁶ Ii nnóo wúkule ii Uléécaa lámaankεe. Ii kə Uléécaa rinyiri ne ukεyo ne pεpεe kεyόmεca-a-pə ní we lámaankεe. ⁷ Ai kə ncée i he ricuruu re iké Uléécaa pisoi atəpi wa iké pi feriyε. Ai kə mρá nsoipuri n-ye ne mρá kuyu kúye ne mρá meyu méye ne mρá kumáre kúye kecáá nnaŋe i he. ⁸ Ketē nnéi pisoi pε anyiri nyεe áa hái ketē kekoraa-ne-mε Risánpipi kapí ne n nyɔɔnsε nfaa ritelé kémee n wólaalε yé i yáasi api wúla.

⁹ Uye un ukόmε, ukέ kő! ¹⁰ Lin úye n waimε re ukέ akpanii kémee n we, akpanii kémee kuu yé ha. Lin úye n wainε re piké ne ritéhe u kpu, ritéhe kapí ne u kopune. Lë nnyia ke Uléécaa pikó api yé piŋmόrpú ne nfatεne kεyu m mahani.

¹¹ Lë mεmáá, am kə ináme icə yεnu in ketē-mε leeri. Akóle até kií pεe má. Iyε akole yε wele yare isáŋ akó in kə símisi yare kúconcó. ¹² Iyεe pεe ináme foí iyεe mínimaa-i n léemε n-yɔɔpinəŋe málε. Ináme foí yé n wele, ilírū nnyí in kə ne innaŋe keisi. Ii yε pεe týyεse ketē ne kεpisoi api yε ináme foí iyε yáasi api wúla. Iyεe pεe itóí yɔsí in yé pεe ne i kpu, amá ii pélu. ¹³ I mewai píima wailε hái íí ne kεyόmεca-a-pə ketē kecáá nna súiseri pisoi nnéi inipεe-i. ¹⁴ I mewai píima kai i n he re iké wa wale íí ne ináme foí iyε pikεi kémee fe ii ketē kecáá pisoi nnéi kuyu-i taní. I yε pi maa re piké ináme iyεe pεe itóí n yɔsí in yé pεe ne kpu, amá in kə ne nfaa má kεyu serí piké ne ríyu i waisε. ¹⁵ Ai kə nnaŋe i he re iké ináme kεyu

kapi n̄ serí kémee nfáa wa keké ne n símisi, keké ko tíyese piké perees piyáhaa ke n yúlu kō. ¹⁶ Iyee wa ke pisoi nnéí, siwā ne piwééssé ne pimámá ne píwekóó ne perees pimecire n te ne pilási api kunípe néé ritii kecáá nwái má. ¹⁷ Uka úu ye fe uké linyine l̄ néé uké yáá, unsá linwái mm̄e ukecáá m má. Li yé fe ai ináme iyé tinyiri néé nnéí mm̄e kapi ye rinyiri t̄ n sée.

¹⁸ Nt̄e kai mewéésesoh̄o pise. Uyee mesoh̄o m má uké kéé uu nnéí kapi ye ne ináme iyé n sée ceru. Li we re nnéí mm̄e ye usoi rinyiri le. Mme mée nní píle píle mekpuulū ne kuwóó ne kefi ne mekpuulū (666).

14

Pē ayu ke Uléécaa uu n l̄ keyome

¹ Am pēé paí, am Tisáñpipi yenu tin Siyoo riyōpe kecáá nyenu, pisoi ákotokú píle ne aféena ne ana (144.000) nyé ne pē nnéí atii kecáá ke tirinyiri ne Tiusaá rinyiri ari n wólaalé póon kō kei we. ² Am keyómecca-pō metē menyine komti yare míni píima menyine mée wólu néé yare ikóné yee meyá semni. Nnē mm̄e kam n kō ye we yare ke pikéñépepe api ye sikéné mí pépu nnéí nc̄o. ³ Pi pēe riyóópitū ne lifáakó lina l̄ ne piwééssé pē keyu-i keyóme falé kenyine yomle. Uka úu ye pēe fe uké keyóme kē peikee, insá pisoi ákotokú píle ne aféena ne pina (144.000) pē ayu ke Uléécaa uu ketē kecáá n̄ l̄ meciere pēe ye fe.

⁴ Pisoi pinyine ye pi pēe ápi pinósiwélaa ne pimecire mékperinkpe m páriinkee. Api pinósi nyu. Tisáñpipi kapi ye n tikilé mípá yei kari s̄i. Li pisoi kecōpe piayu l̄ole re piké n we yare meluképípi foí kapi ye Uléécaa ne Risáñpipi n laanse mēcō.

5 Nnáomesimé níka nín kó piinoo-i we. Nka nín we kapi yé ne pi n cési.

Pileécaatumé pitaani ye yóslé te Uléécaa ye ne pisoi túhaanene

6 Am kó uléécaatumé ucó yenu un keléécaa-po yóosilé. Nsímé Kecire teneciré kuú pée má uké keté kecáá pisoi ne mágá isoipuri íye ne mágá kumáre kúye ne mágá meyu méye ne mágá ayu áye riyóó. **7** U ye pée male ai cá re: Ani Uléécaa n wuru ani ye kó riyu u waise re ituñe ye tulé uké ne pisoi túhaané nnya. Lé nnya, ani ye uyee keyómecaa ne keté ne mínimaa ne ínihoi n wa yáasi ani wúla!

8 Uléécaatumé ucó uu melírú tiki, uu re: Ku loole, kuyu maa Papilóni ye loole. Krepree ayu nnéí kupita nírise. Kupita piníré pée kuiwásánkaí piima kakú pisoi n tā.

9 Uléécaatumé ucó uu metáánú pi tiki, uu male ai cá re: Uye un ináme ne ikeyu kapi ní serí n yáasi uu wúla, api nwái uritii kecáá néé kunípe kecáá u wai, **10** pi yé kó uyé Uléécaa kuwái pita pée ápi líka n cóhanelé krepóripi-i u súúnu uu níru ai ha pée nna kémee ne linyiné yare nfúrő toi kémee piléécaatumé pée n cáká-cákálé ne Risáñpipi keyu-i u n wukei. **11** Nna mée pi n wúkei anyó aa pée mágá píyei mesére n likiré, pées ináme keyu-i ne ikeyu kapi ní serí n yáasi api wúla ne nkó yee ritii néé kunípe kecáá irinyiri nwái m má, ápi pée ketúné ne kesine mewénte má.

12 Lé nnya ké Uléécaa pikó pée Uléécaa isé mí muílē pin kó Yeesu ne kefa tenelé api yé n ñmáópúlē.

13 Am pée keyómecaa-po meté menyiné komti men né tee re: A wái re: Kái ne není n kpísi, pées Upíima kupéneco kémee n kpíni ye pínarékome le.

Uléécaa Nfaasone yε re leε ni mesei, li we re piiwε nnéí kapí ne nkpéni wénte re piké pimewai ihéé yosí nnyá.

Pikpáa ne picáa nsímé ketē kecáá

14 Arí paí, am ahóo tomé anyinε yenu, unyinε un ahóo nyé kecáá tǔ un ne Usoi kəpipi menyínε we. U pεe ríyu kecáá wura riyoɔpikəŋ kipilenle un kə kényale yelekó kunípe-i múilé. **15** Uléécaatumε ucɔ uu Uléécaa keyɔ-i léeri uu uyee ahóo kecáá n̄ tǔ maapɔ ai cá re: A kəpónyale fō aá kpasi. Ikpáatunε yε tulε, li we re iluke yε ketē kecáá pipele masile. **16** Uyee pεe ahóo kecáá n̄ tǔ uu pεe kényale fom, ai ketē kecáá iluke kpasi.

17 Uléécaatumε ucɔ uu Uléécaa keyɔ kεe keyómecca-pɔ n̄ we kémee léeri. Uyé ne pεe kə kényale lari-lari mūilenle.

18 Uléécaatumε ucɔ yee nna kecáá n̄naŋe m má pōo kenyɔnse-i léeri uu ne uyee kényale lari-lari m má símisi ai cá re: A kəpónyale yelekó kē fō aa ketē kecáá rεesee siþukípi túuni re rεesee yε pipele masí nnyá. **19** Uléécaatumε uu ukényale ketē kecáá fóm, uu ketē kecáá rεesee kecare apipi túuni uu kupóri maamaa kpe-i ke Uléécaa kuwɔi aku n̄ we súuni. **20** Ai kupóri kpe ne kuyu iyaa leepɔ ai ku pulu ai cérrii, ményε amε kupóri kpe-i léeri amé taá hái ne isā akpaláa kecáá-pɔ, amε meccaá tóori yare kilometiri píle píle metaani (300).

15

Piléécaatumε ne ásáláú tɔrɔ

1 Am pεe limemáá keyómecca-pɔ limáamaa linyinε kai n lésε ai nyíse yenu ái kusímé we. Lelée

piléécaatumē piseei pee ásáláú aseei tōrō m mūílē. Liriyikí re lelee másunē Uléécaa kuwai aku pee nínjesi. ² Am kō linyine yenu yare sikáláúwelépi, lin tanjelē yare mínimaa, nna nn kō kémee cöhōnelē. Pēpēe ináme ne ikeyu kapi n̄ serí ne irinyiri nkeenwai n feriyē api pee sikáláúwelépi see n tájelē yare mínimaa kecákā n nyenu, pin Uléécaa kékéñé mūílē. ³ Uléécaa ukeikó Moisi keyomē kuú ne Uléécaa ríyu n waisē ne Risáñpipi keyomē kapí pee yóm te:

Upiima Uléécaa, nnañe nnéí ute,
 Lē nnéí kaa n wa ye piyelē, ái kō kusímē we.
 Isoipuri nnéí uyɔɔpi,
 Kepómunjé ye kecíre welē
 Ken kō nsímēsei tikilē!
⁴ Upiima, wóo yé fe uu yúlu re úu yé pó wuri,
 Uu yé kō ripónyíri ritáásē? Li we re mepócíre póo
 cáká-cákálē.
 Isoipuri nnéí pisoi ye sóntile piké kepóyu-i riwula
 piké pó yáási,
 Li we re li sóntile liké nyíse re mepówai ye kecíre
 welē.

⁵ Am pee lē memáá paí, am yénu Uléécaa keyo
 kémee ke kunyóonsecañíí aku n̄ we kēn keyómecaa-
 po hānnelē. ⁶ Piléécaatumē piseei pēpēe ásáláú aseei
 m mūílē api kenyóonse-i léeri. Asánjáá tomé səne
 yikíyiki nyee n télu kapi pee lapaalē, pin kō rikinj
 kecáká wura atampála teriilē. ⁷ Lifáakó lina lē lisē
 ali piléécaatumē piseei pē wura siporipi sisēei pa,
 Uléécaa yee m̄pá píyei-po n̄ we kuwai píima kun
 sikemee yipaalē. ⁸ Uléécaa meyɔɔpi ne unnañe nnyá,
 ányá aa kenyóonse yarii, piléécaatumē piseei pē

ásáláú aseei nyē aá ha ne piwai másu, úka úu fe uké kenyónse-i lompo.

16

Uléécaa kuwɔi píima siporipi siseei

¹ Am pεe metē cágá menyine kom men kenyónse-i léeri men piléécaatumē piseei pē tee re: Ani n ḷme ani ha Uléécaa kuwɔi píima siporipi siseei sē ketē kecáá kɔəni.

² Ufoí uu tómpo uú ha ukεporipi ketē kecáá kɔəni. Kúcapaá kópe ne kupołe-pøle kunyine aku pisoi pεe inámē nwɔi pikεcáá m̄ má pin kɔ ikeyu kapi n̄ serí yáasi wai.

³ Ulírū uu ha ukεporipi mínimaa kémee kɔəni, ame panse yare ukpøkpo menyε, lifákó nnéí leé mínimaa kémee n̄ we ai kpíni.

⁴ Utáánū uu ha ukεporipi ikói kémee ne ínihoi kémee kɔikεe. Linnéí ai panse ménye. ⁵ Kei kam pεe kɔ uléécaatumē yee míni kecáá n̄nahe m̄ má un tee re: Pø asei tikilenle, pøo nní n̄ we, pøn kɔ pεe mekeemē we, pøo nní n̄ cáká-cákálε, kaa nní n̄ túhaanē nnya, pø asei ute le. ⁶ Kapi pipókó ne antepuyε menyε n̄ kɔikεe nnya kε pøo kɔ ménye pi pa re piké n̄ ntí. Lë kaí ne sá re piké pi wa!

⁷ Am pεe kóm lin kenyónse-i tee re: Pž Upíima, Uléécaa n̄nahe nnéí ute, pipótúhaanē yε nyamlε pin kɔ asei tikilε! ⁸ Uléécaatumē náii uu ukεporipi ituhe kecáá kɔəni, ai ncée i he re iké nna wa iké ne pisoi tore. ⁹ Kutói píima kunyine aku pisoi tore api Uléécaa yee ásáláú nyē kecáá n̄nahe m̄ má lámaankεe, amá api yúlu re ápi yé ḷmurei piké mεfine conse piké ríyu u waise.

10 Unúpū uu ukεporipi inámē iyē tiyōopitū kεcáá kɔ̄oni, ukεyɔ̄pitē ákε kumaha cɔ̄ni. Pisoī api pεe ntóosi ne aní n takai. **11** Api pεe íwε kapi n le ne ácapaá kapi n yé nnyā Uléécaa yεe kεyόmecaa-pɔ̄ n we n lámaankεe, amá ápi pimeawai kópe riyá.

12 Ukpúlū uu ukεporipi nkoi maa kapi yε n sée re Efiraati kέmee kɔ̄oni. Mmēni amε hόsu liké nε kεtuñeleemε-mě piyɔ̄opi pεe n weme ncée n tápile nnyā. **13** Am pεe kúconcó nnɔ̄ɔ-i ne inámē nnɔ̄ɔ-i ne antepu nɔ̄omē nnɔ̄ɔ-i yέnu, aníri kperinkpεkɔ̄ ataani anyine nyee n we yare asahā an léenti. **14** Aníri anyine nyee mewai píima n wapisi yε nyε kε Setani uu tumpo. Ketē nnéí kεcáá piyɔ̄opi kέmee kaa sónesi re aké pi cápinε piké ha nε Uléécaa, nnaŋε nnéí ute kεyaa maa kεtúŋé atɔ̄pi wa.

15 Ani yē te nέ Upíima ne sónepołe yare uya. Uyeε n tǔ un nyáni un umelape ukεcáá wailē te úu kapε meñmane sónε piké uisei yē yε únarekomε le!

16 Aníri nyē aa piyɔ̄opi pē cápinε kelō kε kapi yε Mé-epiree kέmee n sée re Ḥarimaketɔ̄ kέmee.

17 Usééi-sééi uu ukεporipi kεléécaa yáá. Metē cάcá menyinε amε kεnyόnse-i riyɔ̄opitū kέmee léeri, men tee re: Li piwai masile! **18** Ikόne ii yékurente, metē menyinε amε léenti ne pikόnesenke. Ketē ákε yέñesi. Hái ke pisoi apí ne ketē kεcáá n weme, ketē ákε pikai limεcɔ̄ meyā yeñaalē. **19** Ai kuyu maa hɔ̄onene metaani, ketē kεcáá ayu nnéí pɔ̄ lólesi, Uléécaa uu pεe kuyu maa Papilɔ̄oni kεcáá léise uu ukuwɔ̄i píima pita kεporipi ku pa. **20** Míni kεpáápáá sitē nnéí asi wúrunkεe, ápi ayápe pɔ̄ piyέne rikpá. **21** Akόneparepi konε-kone aa kεyόmecaa-pɔ̄ leeri aa pisoi kεcáá lólaari, an mulú yare aparεcañaa. Pisoi

api p^ee ásáláú ke akóneparepi aa pi n wai nn^ya Uléécaa lámaank^e ke ntóosi nn m^eyíkíyiki n t^osí nn^ya.

17

Ketahai kapí ne Papilōoni n túhaanene nkó

¹ L^e memáá, piléécaatum^e pis^eei p^ep^ee sipóripi sis^eei m m^uil^e use uú weri uú ne né símisi, uu re: A kam k^etahai kapí ne uwásánkaí píima n túhaanene pó nyíse. Kuyu píima kunyine ye ku kp^ee míni píima ritime n we. ² Uy^e ke ketē k^ecáá piy^eapi apí ne iwásánkaí wapisi, ketē k^ecáá pikó p^oo k^a umemare kpááree m^e pita pomesi.

³ Uléécaa nfaa nn né loni, uléécaatum^e uu né kpísi uú ne kucesi kóima-i sí. Kei kam p^ee unósi unyine y^e, un ináme weé ye m péirente k^ecáá t^u. Uléécaa al^e ny^e ikecáá p^ok^erel^e te anyíri, in k^a áyu ase^ei ne akóle kefi má. ⁴ Unósi uy^e il^u kuu n tanaal^e y^e íweé nyaii le in k^a peirente. U k^a p^ee wura ne apare s^on^e ne ikólé néíkoo wailenle. U p^ee k^a wura k^eporipi kunípe-i m^uilenle, ncaai riyíkí ne mékperink^e nc^opuri m^ee umewai kpááree k^emee n léeri men ke yipaal^e. ⁵ Tinyíri rinyine ase^e ny^e m pékaal^e ye p^ee uritii k^ecáá w^olaalenle re: Papilōoni, kuyu maa píima, piwásánkaí ne ketē k^ecáá m^ewai kpááree riyíkí uni. ⁶ Am unósi uy^e yenu kuu Uléécaa pikó meny^e ne p^ep^ee Yeesu k^ecáá aseéra n lés^e meny^e n ntí un pomaal^e. Kam u n y^e, ai m^eyánsei nnóo né yipu.

⁷ Uléécaatum^e uu p^ee né maa re: Yo nn^ya kai ye nnóo pó yi? Né unósi uy^e ne ináme iy^e k^ecáá kuu nní n t^u in áyu ase^ei ne akóle kefi má ase^e ny^e m pékaal^e

pó símisi. ⁸ Ináme iyē kaa nní n̄ yē yε pεé wele, amá ū nkpéni we. I yē nfáani nkpa kuhore-i rikpáfumē ií ha ne méwoo séé. Ketē kecáá pisoí pē anyiri nyee áa hái ketē kékoraanē-mē nfáa ritelé kémee n wólaalé api ináme iyē yenu, ai nnóo pi yipu re ináme iyee pεé we ū k̄ nkpéni we, in k̄ masí kpáfumēn nnya.

⁹ Ntē kai nkpéni pise re usoi uké mesah̄o ne mewéésesah̄o m pénéle un má: Ayu aseei nyee ayópe aseei kecáá ke unósi uyē uu n tū le. A k̄ piyóopi piseei le. ¹⁰ Pi pinupū iyóopi pilapile masile. Use yε ne iyóopi tunle. Uc̄o úu kahane n ka. U sóntile úu tonene liké nájai. ¹¹ Ináme iyee pεe ū we ū k̄ pεe nkpéni ū we p̄o ticuruu yε k̄ uyóopi páha-paha le. Iyē ne k̄ piseei pē kémee wele, in tósu iké ha méwoo riséé. ¹² Akóle kefi nyē kaa n yē yε piyóopi kefi le, pεe ápi kahane keyóopitē timmúlú. Amá ituñe mækóónu mese kumúnjé ke akóle nyē áá ha ne ináme iyē kesé iyóopi tonene. ¹³ Likei lise kapi pinnéí lákasep̄o, pin pinnajē ne pin-yøpinajē kpísi pin ináme pal̄e. ¹⁴ Pi yé Risáñpipi atöpi wa, Tisáñpipi ari pi feriyε re ti pipíima Upiima le, tin k̄ piyóopi Uyøopi nnya. Tisáñpipi ne tipikó ke Uléécaa uu n sée uu k̄ pi wée pin ne asei ri tikilé p̄o né k̄ pi feriyε.

¹⁵ Uléécaatumē uu k̄ pimáa né kpá re: Míni m̄ kaa nní n̄ yē, uwásánkaí uyē un meritime tū yε ayu ne asoiwuí ne isoipuri ne meyu le. ¹⁶ Akóle kefi nyē kaa nní n̄ yē ne ináme iyē yé uwásánkaí uyē ipuri yē, ai ulikó nnéí u yóoi ai meñmane u yá. Ai uisare takai ai k̄ nna u toroise múkú-múkú. ¹⁷ Li we re Uléécaa yε piakinj kémee wa re piké umela wa piké kesé likei lise n lakasep̄o piké k̄ pin-yøpinajē ináme pa, Uléécaa anóo kuu mí ma áá ha ne wai.

18 Unósi uyé kaa nní n̄ yé yee kuyu maa kpékpeē ketē kecáá piyóopi kecáá n̄-yóópinané m má.

18

Papilōoni melolé

1 Lé memáá, am uléécaatumé ucó yee n̄nahe píima m má yénu un keyómecaa-pó súiri. Uriyu kuu m má metéi ame ketē kecáá kpáii. **2** Uu meyá cáái ai cá re: Ku loole, kuyu maa Papilōoni ye loole! Ku pansele aníri ketone ne m̄pá nfáa kpérinkpékóó n̄ye ne m̄pá kenuipi kpérinkpékóó kéye ke pisoi ápi n̄ la ripóho. **3** Li we re ketē kecáá isoipuri nnéí ye kumemare kpááree m̄s pita n ntíle. Ku ne ketē kecáá piyóopi ye késé mewai kpááree wapisile, pikpéense póo kó kulimámákoó píima kémee memá yénu.

4 Kei kam kó keyómecaa-pó meté meco komme re: Pinésoi, ani kukeméé le, áni kapé ne késé kuakópe kémee n lonaalé nöké ne ásáláú yé nnya. **5** Kuakópe ye ricúle aá ha ne keyómecaa kám, Uléécaa uu pée kumewai nnéí mée áme asei m má kecáá léise. **6** Ani ku wa yare kaku ye picó n wa meco. Ani kó kumewai kópe ku hééle meté. Ani kó píta pape-pape keporipi kaku ye picó n nírise api pom mpape mmé meté ku pa. **7** Yare kaku ríyu n wéési aku kumecire likókórikó kémee pəlo meco kani yé mpóócaaai ne íwe kémee ku ripəlo. Ku yé kukefa-i maa re: Inósiyóopi kam nté le, ám ukúmannosi. Káii, ám píkai nkpo yenuné! **8** Lé n̄maa nnya ke ásáláú ase ase aa yé keyáá kese kukecáá súime: Lelée itói ne nkpo ne nkú, nna nn kó ku tore mukú-mukú. Li we re Upíima, Uléécaa yee ne ku n túhaane ye unahe-nahé le.

9 Ku ne ketē kēcāá piyɔɔpi nnéí pεε kεsē kumewai kpááree ne kulikɔkɔrikɔó kémee n lonaalɛ́ yé kuituté, pin ha n yě te kpekpεe tore ke ányɔ aa nní léeri.
10 Kumpɔɔcaai píima yé iwame pi wa, api ketaa-pɔ nyere api yε pεε téni re: Iwe! Iwe! Kuyu maa Papilɔɔni, kuyu naŋɛ-naŋɛ, ituŋɛ mɛkɔɔnú mɛsɛ kémee kapí ne pó túhaane ai máápo.

11 Ketē kēcāá pikpéense pɔ́ ne kɔ ténile pin kɔ kpɛ nnya nkɔ́ tū te úka úu kɔ we yεε yé piyyaalū apehe n lɔ nnya. **12** Iyáalū apehe nyε nyεε nní wura ne nwóóweni ne apare sɔ̄ne ne ikólé ne asánjáá kēcire ne asánjáá wεé nyaii ne asánjáá nyεε n télu ne áwεé nyεε m péirente ne aléé nyεε kɛkpáhápi m má ne mɔ́pa yo kapí ne ásuní n wapisi ne mɔ́pa yo kapí ne ana kēcire néé ne nweni ɔmɔhɔ néé ne apare tomé n wapisi **13** ne likalei-kalei lε̄e m mǐlú ne kɛkpáhápi likó ne tulaali ne tulaali kapi yε n sée re miiri ne tulaali ɔmaa-ɔmaa ne píta ne mɛkpɔ ne ntɔ sɔ̄ne ne melukɛpipi ne ináa ne isáŋ ne isá̄ ne sisannɔipi ne pilási ne sisoipipi sico. **14** Lɛ̄ kaa n káipinkεε yε ne ketaa pó wale. Likókɔrikɔó ne lɛ nnéí lε̄e n télu yε ne pó pɔ̄le. Ai nkpeni kúyene we! **15** Pikpéense pεε kpɛ nnya mɛmá n yé yé kuiwε píima iwame n wai api yε pεε ketaa-pɔ nyere api téni, pin ne nkɔ́ tū. **16** Pi yé maa re: Iwe! Iwe! Kuyu maa kρεe asánjáá kēcire ilú ne ilú wεé nyaii in kɔ peirente n lapaalɛ́, kun kɔ wura ne apare sɔ̄ne ne ikólé wailɛ́ yε íwε we kpa! **17** Ituŋɛ mɛkɔɔnú mɛsɛ kémee ke mɛmá píima mɛ nnéí amɛ riséé.

Aninɔi pitíkíí nnéí ne picéetɔŋé nnéí ne áninɔi pikeikó nnéí ne pεpεe míni kémee n kεisi nnéí api pεε ketaa-pɔ n nyεnu **18** pin pupukeε, pin kumetore anyɔ

nyánsei, aphi yee pee re: Kuyu maa kúye kecire kpeee pee nkú tulaalé? ¹⁹ Api yee ntaai piayu kecáá koóni pin téni, pin nkpa tū pin cáái re: Iwe! Iwe! Kuyu maa kpé likókorikáá píima kémee ke áninói pite nnéi pee mínimaa kémee áninói m má aphi memá n yé yee ituñe mekóónu mese kémee panselé kucesi kóima!

²⁰ Lë nnya, liké keyómecaa pikó n láárú. Liké kó nñ Uléécaa pikó ne pitume ne antepuye n láárú re Uléécaa yee ne ku túhaanele ani alari yenu nnya. ²¹ Kei ke uléécaatumé nañe-nañe unyine uu ripare rinyine kpísi yare rináipare uu mínimaa kémee ri sápa, un tee re: Nní mëco kai kuyu maa Papilóni mësóri láupone, ári yé kó piyéne ku rikpá. ²² Api yé kó ketume kerpóyo-i pikéñépepe ne inyánlú ncopuri pikó ne pisunsímaa ne pináatónsímaa pikóme rikpá. Api yé kó kei unyine piyéne rikpá un pinípekei pinyine wai, ápi yé kó unyine pikóme rikpá un nam. ²³ Kéfiráa metéi áme kó kei pikpáii kpáne, ápi yé kó ula ne unósi úka meté kó. Lë nnya kápi yé nka kerpóyo-i pikóme rinkpá yee re pipókó pee n kpééense pee pee keté nnéi kecáá pináñe-nañe, aa kó ne mepósepewai isoipuri nnéi kíraasente nnya.

²⁴ Ai kó yá, pi kó antepuye ne Uléécaa pikó ne pë nnéi kapi keté kecáá n kó menyé kerpómeeyénlé.

19

Uléécaa yee ipakare te

¹ Lë memáá, am pee linyine keyómecaa-pó komti lin cálé yare riwúí meté te: Aleluya! Úróléécaa yee píyulale ne ríyu ne nnañe Ute! ² Upitúhaané yee nyamlé pin kó asei tikilé. Lë kai m pise re piké túhaané kuu yee túhaané. U uwásánkaí píima yee

pεε mémare kpááree nε ketē n kópu túhaanεle uú nε ukunipε upikeikó menyε mεe n kɔonu riwomε hééle.
3 Api kɔ melírū pimáa kpá re: Aleluya! Kuyu maa kpεe n̄ tore anyo aa yisi áa n taálε ne m̄pá píyei-po.
4 Piwéése afeeré ne pina pε ne lifákó lina lε ai yisi ai wúla ai Uléécaa yee riyóopitū kecáá n̄ tū yáási ai re: Amí! Aleluya!

5 Metē menyine ame riyóopitū kέmee léeri re: Ani Uróléécaa pakare, n̄ upikeikó nnéí ne nōo u n wuru, siwá ne piwéése! **6** Am pεe linyine kom yare risoiwuí metē, yare nkói maa nnyine mεe wólu nέe yare ikónε yee mεsóri senkεe, lin tee re: Aleluya! Upíima Uléécaa, n̄naŋe nnéí ute ye uiyóapi tunle.
7 Liké ró n láárú tóké mpóonare píima-i n we tóké ne ipakare píima u pa. Tisánpipi pinasikpiké anyá ye tuimelε, tiunəsi uu umecire cárpinε. **8** Asánjáá səne melape mεe n télu áme líka cöhənelε kapi u pa re uké tā. Asánjáá səne melape mεmee nní mewai səne ke Uléécaa pikó api n wapisi.

9 Uléécaatumε uu pεe nέ maa re: A wəi re pε kapi Risánpipi pinasikpiké anyá n sée ye pínarekome le! Uu pεe kɔ lε mεmáá nέ maa re: Uléécaa ricuruu anoo ye nyε!

10 Kei kam pεe uana metene loó kέ nε u yáási, amá uu nέ maa re: A mepócíre t̄i, kapε lε wa! Ne upókeicɔ le nən kɔ pipómárecɔ pεe Yeesu iseérakəó n le ukeicɔ. A Uléécaa yáási aa wúla. Yeesu kecáá aseéra pilesε yεe re antepuyε ye asei símisile.

Usantone yee isā tomé kecáá n̄ tul

11 Kei kam pεe kεyómeccaa yé kεn wúkulεlε, isā tomé inyine in nyεnu. Pi ye Uyεe i n tū sée re Asei

ne Uyíkíyiki. Upitúhaané ne atópi kuu n wai ye asei tikilenle. ¹² Uinipées ye inalempi le. Ayáopikón kuluí nyee Uriyu kecáá we. Urinyíri mále tée n wólaalé, amá umemáá úka ucó úu ri nyu. ¹³ Kutúkanka caacaa kapi ménge riñfe kuu tanaalé. Urinyiri tée Nléécaasimé. ¹⁴ Atópilee nyee keyómecaa-pó ní we ye pées isã tomé túntilénle an ne u tikilé an kó asáñjáá sónne tomé melape tántilé áme líka cöhónelé. ¹⁵ Titéhé rinyine ne meyele píj-píj ye unnoo-i lélémenle uké ne keté kecáá pisoi kó. N-yáopinahe yare nweni kuú ne pi müínne uu kupóri maamaa kémee Uléécaa, nnahé nnéí Ute kuwái píima pita pulu. ¹⁶ Tinyíri rinyine ye ukutukanka caacaa kecáá ne uritaa kecáá wólaalenle re: Piyáopi Uyáopi ne pipíima Upiima.

¹⁷ Am pées uléécaatumé unyine yenu un ntunje kémee nyenu. Uu cáái ai cá, uu sinúipi nnéí seé kéléécaa-pó n yóósinké séi re: Ani kam anि Uléécaa anyá píima kémee cápiné, ¹⁸ ani piyáopi isare ne pitópiwéése isare ne píyukóó isare ne isansare ne pisantone isare le, ani kó mápá píye, piyupipi ne pilási ne siwá ne piwéése isare le.

¹⁹ Am pées inámé ne keté kecáá piyáopi ne piatópilee yenu pin cápinelé te piké ha uyee isã kecáá ní tû ne ukutópilee atópi wa. ²⁰ Kei ke pë api pées inámé ne antepu noomé tî. U ye pées inámé keyu-i mewai píima n wapisile apí ne pëpées inwoi pikecáá mí má pin kó ikeyu kapi ní serí yáási pin wulai kiraasente. Api piketé kpísi ne pinfaa api nna kuhore kpe-i ke linyine ai ní we yare nfürõ toi kémee sápo. ²¹ Api pitórø ne ritéhé tée pées uyee isã n tû nnoo-i n lélémenle kóni. Sinúipi nnéí asi pées piisare le ai si toru.

20

Añmē kúkotokú kuse iyəəpi metone

¹ Kei kam pεe uléécaatumε unyinε yε un keýomεcaa-pø súiri un mehóre kehánne ne akpanii maamaa anyinε kunípe-i muleilé. ² Uu kúconcó, iwáa kpure iyε kapi ye n sée re kuníri ne Setani tini uu paasi,aku lë m pahaalé añmē kúkotokú kuse kémee. ³ Uu mehóre kémee ku sápo uu kukecáá ká áku kapε kɔ ne pisoi n kiraasente hái ne añmē kúkotokú kuse kpε kuké ha ne tene nnya. Lë memáá, li pise re uké pεe nkáripi ku fénne.

⁴ Am pεe ayóópitū yenu. Ai pεpεe akecáá ní tū rínaŋe he re piké ye ne túhaane. Am kɔ pε kapi isɔ n corii re pi Yeesu ne nléécaasimé kεcáá aseéra lesε nnya amííri yenu. Am kɔ pεpεe ápi rinwúla piké ináme yáási, ápi kɔ inwɔi piatií née pianipe-i má akó yέnu. Api nfāa pεperi, pi ne Kirisi api kesé iyəəpi tone añmē kúkotokú kuse. ⁵ Pikpøkpø picɔ ápi nfāa pεeme hái añmē kúkotokú kuse kpε akú ha ne tene. Pikpøkpø kémee meyise foí ye mε. ⁶ Pεpεe pikpøkpø meyise foí mε kémee n yisi ye nkíŋŋiŋe-i wele, pin kɔ Uléécaa pikó! Nkpo lírū rín pikεcáá rínaŋe nká má. Amá pi pansene pεpεe ye Uléécaa ne Kirisi inyóonse n wa. U ne pε api añmē kúkotokú kuse kpε kémee kesé iyəəpi tone.

Pi Setani feriyε

⁷ Añmē kúkotokú kuse kpε kun ha píyei n tómpø, api pεe Setani ukukpaniilee-i léséri. ⁸ Uu pεe léeri uu isoipuri nnyí nnéí yεe mípá keté kuwélé kúye-i n we cápine, lelee Kɔɔki ne Makɔɔki re iké ukecáá rikpá uké ne atɔpi wa. I kuluí wele yare mínimaa nnyenε. ⁹ Ii keté nnéí kεcáá yipu ii Uléécaa pikó ketɔpikale

ne ukuyu lala kekále wai. Amá nna nnyine nn keyómecaa-po súiri nn i torε. ¹⁰ Ai Setani yee pεe i n kíraasente nna ne linyine yare nfúrõ toi kupore-i sápo. Kei ke ináme ne antepu nəomē apí we. Ai pεe i n fíkiise ketúnjé ne kesine hái ne mپá píyei-po.

Ketahai tօrօ pitúhaane

¹¹ Am pεe riyópitū ne uyee rikecáá ní tǔ yenu. Ketē ne keyóme asi ukeyu-i wuru asi pékesi ápi siana yε. ¹² Am pεe pikpəkpə yenu, piwééssε ne siwā, pin tiyópitū keyu-i nyéreilé. Ai átelé perei ai kə ritelé ricə péré. Terees nfáa ritelé. Pikpəkpə mewai ye átelé nyé kémee wólaalenle. Ai mپá úye mewai kecáá ne u túhaane. ¹³ Mínimaa ame pikpəkpə pεe mékemee ní we leseri. Nkpə ne pikpəkpə kəlō pō kə pikpəkpə pεe kei ní we leseri apí mپá úye mewai paí apí ne mékecáá u túhaane. ¹⁴ Ai nkpo ne pikpəkpə kəlō kpisi ai nna kupore-i sápo. Nna kupore kpε, nkpo líru ye mmε. ¹⁵ Ai mپá úye rinyiri tee ári nfáa ritelé kémee ní we kpisi ai nna kupore-i sápo.

21

Keyómecaa fale ne ketē fale

¹ Am pεe keyómecaa fale ne ketē fale yenu, keyómecaa foí ne ketē foí ye pitónjé masile lε, mínimaa áme kə we. ² Am kə Uléécaa kuyu, Yerusalem fale yenu kun Uléécaa kémee-po leeri kun súiri, kun kumecire cápinelē yare unósi fale yee ula m mέ. ³ Am tiyópitū kémee metē cágá menyine komti, men tee re: Uléécaa kunyóonsecañíí ye nkpeni nkú sisoipipi kémee. U yé pikemee n we, apí panse upisoi, pi ne Uléécaa ricuruu apí pεe kesé n we. ⁴ U yé pimenini nnéí pi tinnente, nkpo ní yé

kə piwée rikpá, nkə pitone ne itu ne ntóósi nín yé kə n we, ke mekeee-mə likó ai pitónjé m̄ masí nnya.

⁵ Uyee p̄ee riyóópitū k̄ecáá n̄ tū uu p̄ee né maa re: P̄o yéex, ne m̄pá yo pansesele lifále. Uu k̄o kpá re: A wɔ! Anóó nyé ye nsímései le, l̄e kai k̄o lenē.

⁶ Uu k̄o pimáá né kpá re: Li piwai masile! Néé Ufoí ne Utóraa, Kékoraane ne Kéto. Né nkó ke nníré nn n̄ we míni m̄ee ye nfáa n he nhɔi pa faalaa. ⁷ Uyee n feriyé likó ye nní kuu n yénuné: Néé yé Uuleecaa, uyé uu k̄o k̄enépipi. ⁸ Amá piwamei ne p̄epes ápi asei n t̄ikilé ne p̄epes icírí n wai ne pisoikd̄ ne p̄epes méwoo méwoo n wai ne menírhélaawai pikó ne p̄epes piléé n nyóonse ne pinóome nnéí nc̄opuri p̄ó ketone ye nna ne linyine yare nfúrōtoi kupore k̄eméé wele. Nk̄o lírū ye mm̄e.

Yerusalem fale

⁹ L̄e memáá, piléécaatumé piséei p̄epes p̄ee sipóripi siséei m̄ müílē usé uú weri uu né maa re: A kam k̄e unósi fale p̄ó nyíse, uyee Risánjipipi unósi.

¹⁰ Kei ke Nfáasone nn k̄enécáá súimé, Uléécaatumé uyé uu né kpísi uú ne riyópe maamaa ne ricácá rinyine taá. Uu p̄ee Uléécaa kuyu, Yerusalem yenu kun k̄eyómecaa-p̄o Uléécaa k̄eméé léeri kun súiri. ¹¹ Uléécaa mmulé ye p̄ee kukeméé wele, ku p̄ee télule yare ripare sone k̄ecire néé yare ripare ñméí-ñmei k̄eméé ke usoí uu ye umecire n nyánei yare k̄eníp̄eonyánei yelépi k̄eméé. ¹² Mm̄elee maamaa ne ncáca nnyine ye p̄ee ku k̄odónulenle, sipoo k̄efi ne sité kapi n luri, piléécaatumé k̄efi ne pité pin si m̄e. Isirayeeeli pikó imarepuri k̄efi ne ité iyé anyiri ye sik̄ecáá wólaalenle. ¹³ Sipoo sitaani s̄ee

ketuŋeleeɛ-mɛ nyánɛi, sitaani ituŋe kuluke-luke-mɛ, sitaani ituŋe kumii-mɛ, sitaani kecɔpe, sitaani ketuŋelolé-mɛ. ¹⁴ Akúipare kefi ne até kecáá ke kuyu mmelé mmɛ nní pee tósilẽ, Tisáŋpipi pitume kefi ne pité pɛ anyiri kefi ne até an apare nyɛ kecáá wólaalẽ.

¹⁵ Uyee lẽ né n símisi ye wura kekpápi kapi ye ne mí musí műílenle uké ne kuyu ne kusipoo ne kummelle múnjesi. ¹⁶ Kuyu awélé kena ye pee mecáá sále. Kumecaa ne kumepéré ye pee sále. Uu kekpápi kẽ ne kuyu músu aí lelu kilometiri ákotokú até. Kumecaa ne kumepéré ne kumecá ye pee sále. ¹⁷ Uu mmelé pő kɔ músu, aí lelu apáha kuwóó ne afæré ne até kumúnjé. Sisoipipi memúnjé ne uléécaatumé memúnjé ye me. ¹⁸ Apare ɻméis-ɻmei kapi ne mmelé mõ api kuyu pő ne wura yíkíyiki ɻmane mõm, lin peé we yare sinípœenyánei. ¹⁹ Apare sõne nnéi ncopuri kapi mmelé akupare kecáá karikee re liké pinyánei n nyamí. Tipare ɻméis-ɻmei kapi rikúipare foi kecáá wa, api kusópe rikó rilírũ kecáá wai, api míni kulúi rikó ritáanú kecáá wai api kɔ mehóle rikó rinâii kecáá wai. ²⁰ Api ríweé yare ménye rinúpũ kecáá wai, api kɔ ríweé rikpúulũ kecáá wai, api wura rikó risééi-sééi kecáá wai api risannyé ntõne ripáha-paha kecáá wai, api metuhuta rikó ríleé-leé kecáá wai, api metuhuta ne mehóle cöhõne rikó rififi kecáá wai, api ríweé ntõne yare rihúúhúúpare kefi ne mesé rikó kecáá wai, api mékolóta rikó kefi ne rilírũ kecáá wai. ²¹ Sipoo kefi ne sité s̄e pő ne ikólé kefi ne ité le. Nkólé nse nse kapí ne m̄pá ihánaa íye wa. Kuyu ripahó pő ne wura ɻmane le, lin peirente yare keniþœenyánei.

22 Am kei kunyóonsecánjíí yé. Upíima, Uléécaa, nnaŋe nnéí ute ricuruu ne Risáŋpipi pee kuyu kpé kunyóonsecánjíí. **23** Ai nkápáni pise re ituŋe née iwáre iké kei metéí n wai. Li we re Uléécaa meyəɔpi metéí yé ku kpáiilenle, kuiyupuke yee Risáŋpipi. **24** Ayu pisoi yé kumetéí kémee sónε, kétē kecáá píyɔɔpi api kei ne pimeyəɔpi hapo. **25** Ke kesine áke yéé kei pikai n wa nnya ke kusipoo ási yéé kó pikai n hánalé. **26** Lé nnéí lée isoipuri kémee meyəɔpi ne ríyu m má kapí ne kei sónepo. **27** Líkperinkpékó líka née usoi nkó yee ncaai riýikí n wai un kó nnáomé má úu kei melone má. Pë anyiri nyee Risáŋpipi nfaa ritelé kémee n wólaalé mécire pee yé kei lompo.

22

1 Uléécaatumé uu kó nkóí mmé-i ke nfáa nn ní we né nyíse, nn we cáicái yare kénípεenyánei yelépi, nn Uléécaa riýɔɔpitú ne Risáŋpipi kémee-po leeri. **2** Kuyu kecɔpe kní pree wólu nn ne ncée maa tikilé, kuléé kpεe yé nfáa n he kun nsipéé kecɔpe nyenu. Kefi ne meté kaku yé mari, aku yé mípá iwáre íye kémee apipi toresi. Kuapei yéé pisoi itói pɔisεlε. **3** Anóá áa kei líka kecáá we. Kuyu kémee ke Uléécaa riýɔɔpitú ne Risáŋpipi riýɔɔpitú ari yé n we upikeikó pin kei u yáási. **4** Pi yé ukεyu yé, Urinyiri ari kó piatií kecáá n wólaalé. **5** Kesine áke wenε, ái yé kó kei kífiráa metéí née ituŋe metéí pise, ke Upíima Uléécaa uu pi n kpáiilé nnya. Api pee iyáɔpi n tū ne mípá píyei-po.

Yeesu mekame

6 Uléécaatumé uu pee né maa re: Inóosimé iyé yé nsímései lε. Lé kai kó lenε. Upíima Uléécaa yee

ye n tíyese antepuyε api símisi ye uuleecaatumε tummelε re uké upikeikó leleε nfáani n wainε nyíse.

⁷ Yeesu uu re: Nō yēe, ne nfáani sónepole. Nkó yee kóso-po nsímé mée ritelé ntí-i n we m műílē ye únarekome le.

⁸ Né Yohani, née mewai mē kō am kō yenu. Kam n yé am kō kom, am uléécaatumε uyee mewai né n nyisente ana-i lólu re kē u yáási. ⁹ Amá uu pεe né maa re: A mepócire tī, kape lē wa! Ne upókeicə le nen kō pipómárecə antepuyε ne pεpεe ritelé ntí nsímé mī műílē ukεicə! A Uléécaa yáási aa wúla!

¹⁰ Uu kō pimáa né kpá re: Kape leleε kóso-po n wainε nsímé ritelé ntí m pékaalē! Ituŋε ye tulε re tinsímé mmē nké wa. ¹¹ Nkó yee úu lisøne n wai uké n noŋlē úu kape lisøne n wai. Nkó yee mékperinkpe m pōriilē uké umecire mékperinkpe pipórii n kpáselē. Nkó yee lisøne n wai uké lisøne piwai ne kέyu n sī, nkó yee n nyamí cáká-cáká uké n nyamí cáká-cáká un ne kέyu sī.

¹² Yeesu uu re: Po yēe, ne nfáani sónepole. Inéhéé kamí ne wepə kē mǐpá úye mewai kulaa u pa. ¹³ Née Ufoí ne Utórəo, Ukpéē ne Upírə, née kō Kékoraane ne Kéto.

¹⁴ Mpí pεe pisitukanka caacaa n hεere piké ne kuléé kpeε ye nfáa n hε apipi n yé piké kō ne sipoomē tintíki piké ne kuyu-ilompə nnya ye pínarekome le! ¹⁵ Amá pεpεe mepəpi n we ne menírihelaawai pikó ne méwoo méwoo mewai pikó ne pisoikō ne pεpεe piléé n nyónse ne mǐpá úye yee nnóomé n la un kō n wai piké léepə!

¹⁶ Né Yeesu, ne unéléécaatumε tumpole re uké Uléécaa icápinε kémee nō símisi re asei ye nyε. Ne

Tafiti kumare kémee kewā pírē le. Néé rimarewarepi tēe n télu.

¹⁷ Nfáasəne ne unósi fale ye maa re: A kam. Nkó yee lē n kō pōoké ko maa re: A kam. Nkó ke nníré nn n we uké kam. Nkó yee míni mée ye nfáa n he n la uké me yosí faalaa.

Tináo toroo

¹⁸ Mpá úye yee kóso-pō nsímé mée rítelé ntí-i n we n kō kam símisi re asei ye nyē. Uye un kei linyine rinkpápo, Uléécaa yé ásáláú nyē kécáá kapi rítelé ntí-i n símisi liute uyē isoi kémee rikpápo. ¹⁹ Uye un ko kóso-pō nsímé mée rítelé ntí-i n we kémee inóosimé inyine n lese, Uléécaa yé liute uyē likó lee kuléé kpēe ye nfáa n he kémee ne kuyu kémee n we lese. Pi linsímé rítelé ntí-i símisile.

²⁰ Uyee n símisi re likei lee asei le ye maa re: Eee, ne nfáani sónepo! Amí! A kam, Upíima Yeesu!

²¹ Upíima Yeesu uké mítapá úye ípēeléé nyíse!

Nkomine Fal Rit   Sola New Testament

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Rit  

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1